

ชื่อเรื่อง การค้นคว้าแบบอิสระ ความรู้และการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร ตำบลบ้านธิ
อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน

ผู้เขียน นายพัฒนพงศ์ ทิพย์วงศ์

ปริญญา วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) ส่งเสริมการเกษตร

คณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

รองศาสตราจารย์ คุณหญิง ฌ ลำปาง

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

รองศาสตราจารย์ รำไพพรรณ อภิชาติพงษ์ชัย

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

รองศาสตราจารย์ ดร. สมบัติ ศรีชูวงศ์

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความรู้และการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคมกับความรู้และการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร และเพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยคือเกษตรกร ในตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน จำนวน 285 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และนำมาวิเคราะห์ผลทางสถิติโดยใช้ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) ค่าสูงสุด (Maximum) ค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และค่าทดสอบไคสแควร์ (Chi-Square Test)

ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 51.67 ปี มีการศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ประสบการณ์การเพาะปลูกพืชเฉลี่ย 2.17 ปี ขนาดพื้นที่ทำการเพาะปลูกเฉลี่ย 8.46 ไร่ จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.84 คน จำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 1.95 คน รายได้รวมของครัวเรือนเฉลี่ย 98,909.82 บาทต่อปี เกษตรกรส่วนใหญ่กู้ยืมจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธ.ก.ส.) ร้อยละ 52.9 การติดต่อสื่อสารกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเฉลี่ย 1.15 ครั้งต่อปี ประสบการณ์การเข้าฝึกอบรมเกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชเฉลี่ย 1.14 ครั้งต่อ 3 ปี และ

แหล่งความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ได้รับเฉลี่ย 3.39 แหล่ง ส่วนใหญ่ได้รับความรู้จากร้านจำหน่ายเคมีเกษตร ร้อยละ 13.4

จากผลการศึกษาเกี่ยวกับความรู้และการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรพบว่าเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 59.6 มีความรู้เกี่ยวกับสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชอยู่ในระดับดี และส่วนใหญ่ร้อยละ 83.2 มีการใช้การปฏิบัติเกี่ยวกับสารเคมีกำจัดศัตรูพืชอยู่ในระดับดี

ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรกับลักษณะพื้นฐานของเกษตรกรพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับสารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้แก่ ระดับการศึกษากับแหล่งความรู้เกี่ยวกับใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช แต่ประสิทธิภาพการเพาะปลูกพืชกับรายได้รวมของครัวเรือนมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้การปฏิบัติเกี่ยวกับสารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน การติดต่อสื่อสารกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และประสิทธิภาพการเข้าฝึกอบรมในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช

ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ได้แก่ สารเคมีกำจัดศัตรูพืชมีราคาแพง ใช้ไม่ค่อยได้ผล ศัตรูพืชคือยา ไม่นั่นใจว่าใช้อย่างถูกต้องและปลอดภัย อุปสรรคในการพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืชมีราคาสูง

ข้อเสนอแนะจากการทำการวิจัยครั้งนี้กรมส่งเสริมการเกษตรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรควบคุมมาตรฐานและราคาสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ควรจัดให้มีการฝึกอบรม ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชอย่างถูกต้องและเหมาะสมแก่เกษตรกรตลอดจนร้านจำหน่ายเคมีเกษตรและควรพัฒนาการใช้สารชีวภาพ เพื่อใช้ป้องกันกำจัดศัตรูพืชให้ดียิ่งขึ้น มีประสิทธิภาพสูง ปลอดภัยต่อเกษตรกร ผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อม

Independent Study Title Knowledge and Pesticides Application of Farmers, Ban Thi Sub-district, Ban Thi District, Lamphun Province

Author Mr. Pattanapong Tipwong

Degree Master of Science (Agriculture) Agricultural Extension

Independent Study Advisory Committee

Assoc. Prof. Dusdee Nalampang Advisor

Assoc. Prof. Rampaipan Apichatpongchai Co-advisor

Assoc. Prof. Dr. Sombat Srichuwong Co-advisor

ABSTRACT

The objectives of this study aimed to investigate knowledge and practices application of farmers, to find out the relationships between personal background and socio-economic factors of farmers and knowledge related to pesticide application and their training needs. The problems, obstacles and recommendations of pesticide application were also studied.

Samples studied were 285 farmers in Ban Thi Sub-district, Ban Thi District, Lamphun Province. The data was collected by interviewing with questionnaires and statistically analyzed in terms of percentage, arithmetic mean, maximum/minimum values, standard deviation and Chi-square Test.

The research finding showed that most of samples were male with an average age of 51.67 years. Their education level was primary school. Their experienced on crops planting more than 22.17 years with the average farm area of 8.46 rai. An average household member was 3.84 persons while an average member of household labor was 1.95 persons with an average farm income 98,909.82 Baht per year. Most of famers borrowed credit from Agriculture and

Agricultural Co-operatives (52.9 percent). They contacted with the extension workers 1.15 times per year in average. They attended practices application training 1.14 times per 3 years in average and they obtained agricultural information about 3.39 sources in average. Most of them obtained knowledge from agricultural chemistry shop (13.4 percent).

Although the majority of farmers (59.6 percent) had knowledge application at good level, most of them (83.2 percent) practiced at good level.

From hypothesis testing, it was found that their knowledge were related to educational level and source of knowledge application of farmers experience at 0.01 level of significance. The experienced on crop planting and average family income were related at 0.05 level of significance. The application were related to average household members, communication with agricultural offices and experience attending of training course about pesticide application at 0.05 level of significance.

The problems of pesticide application were that it was expensive and resistance farmers, They had less use it right and safely. The spray equipment was expensive.

Some recommendations from the study were that both agencies concerned should control standard and of pesticides price. Train and public relations on pesticide application. Departments of agricultural extension should concern right and suitable pesticide application to farmers and chemical shops. Natural extracts should be developed to increase effectiveness and safety to farmers, consumers and environment.